

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Пелагия Михайлова Терзийска, ЮЗУ „Неофит Рилски”

на дисертационен труд на тема на тема: „**ОБУЧЕНИЕ НА ФИНИ МОТОРНИ УМЕНИЯ ПРИ ДЕЦА СЪС СИНДРОМ НА ДЕФИЦИТ НА ВНИМАНИЕТО И ХИПЕРАКТИВНОСТ**”, за получаване на образователната и научна степен „доктор” в Професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика)

Автор: ЕКАТЕРИНИ ХРИСТОС КУТРА

Научни ръководители: проф. д.п.н Милен Замфиров

доц. д-р Иван Николов Бардов

Настоящото становище е изготвено на основание заповед № РД 38-178/04.04.2022 г.. на ректора на СУ „Св. Климент Охридски“, както и на решение на научното жури по процедурата.

Общо представяне на процедурата и докторанта

Екатерини Христос Кутра е редовен докторант с обучение на английски език в катедра „Специална педагогика“, Факултет по науки за образованието и изкуствата на СУ „Св. Климент Охридски“.

Процедурата и представеният комплект от документи е съобразен с Правилника за развитие на академичния състав на Софийския университет.

Екатерини Кутра завършва Магистърска програма „Специална педагогика“ (на английски език) в СУ „Св. Климент Охридски” и към настоящия момент работи като учител в специална детска градина и училище в Ксанти, Гърция. Полученото образование и професионална дейност като специален учител естествено я провокират към продължаване на обучението в Докторска програма „Специална педагогика“.

Актуалност на тематиката

Броят на децата с хиперкинетичен синдром и дефицит на вниманието расте, затова интересът на докторант Кутра към тези деца и немалкото проблеми, които срещат в процеса на своето развитие е напълно обясним.

На базата на проучени литературни източници и запознаване с резултати от изследвания на различни автори докторант Кутра насочва вниманието към затрудненията в двигателното развитие и придобиването на моторни умения от деца със синдром на дефицит на вниманието и хиперактивност. Акцентира върху търсене на оптималните възможности за преодоляване на трудностите и успешно реализиране на процеса на обучение за изграждане на фини моторни умения. Това прави дисертационното изследване необходимо и значимо за педагогическата теория и практика.

Представяне на труда и оценка на съдържанието

Представеният за рецензиране дисертационен труд съдържа 138 страници основен текст, включително 3 страници с формулираните от автора приноси на дисертационното изследване. Литература е разположена на 34 страници, а Приложенията на около 4. В текста са включени 8 таблици и 8 диаграми. Списъкът на литературните източници цитирани в текста са 194.

Дисертационният труд е структуриран във въведение, четири глави, заключение.

Във въведението се представят накратко схващания за проблемите, с които се сблъскват децата с хиперкинетичен синдром и дефицит на вниманието, за значимостта на правилното изпълнение на двигателни умения за пълноценното участие на тези деца в дейностите в класната стая. Обосновава се актуалността на избраната тема.

Литературният обзор по избраната тема е направен в първа и във втора глава. Същността на синдрома хиперактивност и дефицит на вниманието се разглежда в първа глава. Разглеждат се неговите симптоми и видове; причини и диагноза; придружаващи го проблеми. Конкретизират се спецификите при двигателно развитие на деца с този синдром. Анализират се данни от проучвания разглеждащи физическата активност като средство за подобряване на когнитивни функции. Представена е теорията за сензорна интеграция, развита от ерготерапевта Джийн Айрес (Jean Ayres) и е подчертано ползотворното влияние на терапевтичната интервенция.

Във втора глава, на базата на проучени резултати от вече направени изследвания от различни автори, докторант Кутра посочва различия в реакциите към сензорни стимули на деца със синдрома хиперактивност и дефицит на вниманието и деца в норма. Анализира процеса на развитие на основни двигателни модели, последвани от усвояване на сложни двигателни умения - спортни или танцови и след това усъвършенстване на основните двигателни модели. Посочва социални фактори на околната среда и биологични фактори, които влияят върху двигателното развитие на детето; критериите, които отличават енергичните деца от децата с със синдрома хиперактивност и дефицит на вниманието: а) способността за двигателна активност; б) степента на контрол на двигателната активност; и в) качеството на двигателната функция. Обобщава тези характеристики като „забележимата разлика“ в областите на грубата и фината двигателна функция, както и изпълнителната функция, а не визуално-пространствената организация като механизъм, свързан с лошото функциониране при деца с ADHD.

След представяне на съответни проучвания относно деца с ADHD и двигателното развитие, докторант Кутра прави някои полезни заключения по отношение на: предпочитанията на ръцете при хората с ADHD, на субективните и обективни измервания, използвани за оценка на предпочитанието на ръката; на необходимостта от повече изследвания, за да се оцени валидно, надеждно и обективно предпочитанието на ръцете при лицата в училищна възраст с ADHD и да се изследват възможните връзки между ADHD и предпочитанията на ръцете; на трудностите при записване, ориентация към стимули, сензорна регулация и саморегулация при обработката на сензорни стимули и действия, които водят до непрекъснато „необяснимо“ поведение.

Като цяло от проучванията се обобщава, че децата с ADHD обикновено са непохватни, както във фините, така и в грубите двигателни функции. По отношение на физическото възпитание се прави изводът, че имат по-ниски резултати във физическото възпитание и се нуждаят от индивидуални спортове и спортове, които изискват запаметяване на двигателни модели и

последователност от движения, тъй като помагат на дете с ADHD да се съсредоточи върху повтарящи се техники.

Глава 3 и глава 4 представят методологията на изследване, анализа и обобщението на получените резултати. Коректно са конкретизирани цел, задачи, обект, предмет и хипотези на изследването, изследователски инструментариум - Кинетичният пакет от МАВС-2 за оценка, специално създаден за откриване и оценяване на деца, изпитващи двигателни проблеми.

Участниците в изследването са общо 100 деца (8 момичета на 4 г., 12 момичета на 5 г., 30 момчета на 4 г. и 50 момчета на 5 г.). от районите на Комотини, Ксанти, Кавала, Драма, Серес и Солун. Всеки случай с дете е индивидуално проучен и изследването е направено в дома на всяко семейство със съгласието на родителите. За представяне на данните са използвани средно аритметична стойност, медиана и стандартно отклонение. Също така Тестът на Уйлкоксън за зависими извадки (The Wilcoxon Test of paired samples), за да се изследват хипотезите на проучването. Статистическият анализ е осъществен чрез употребата на статистическия софтуер SPSS22.0.

Резултатите от анализа са представени в 4 глава. Описателните и инференциалните статистики са представени в таблици, показващи разликата между първото и второто измерване по отношение на активността на: поставяне на монети;бродирание на кубове; чертаене на линия; хващане на торба с бобови зърна с две ръце, балансиране на един крак, ходене в една линия с повдигнати пети, скачане в квадрати. Резултатът от статистическия анализ показва, че осъществяването на интервенция влияе позитивно върху всички измерени индекси от настоящето изследване. Направен е анализ и по отношение на формулираните основни хипотези.

В Заключение се обобщават постигнатите резултати по отношение на изследователската хипотеза. Подчертава се значимостта на ранната диагностика и ефективността на навременната намеса. Формулирани са основните приноси -

в теоретичен и практически аспект. Конкретизирани са дейности за обогатяване на педагогическата практика.

Преценка на публикациите:

Публикациите са 3 на брой и са по темата на дисертационния труд. И трите са в съавторство с научните ръководители и са от участие на конференции в СУ.

Автореферат

Авторефератът представя по обобщен начин дисертационния труд. Достатъчно информативно е представено съдържанието по отделните глави. Открити са обобщените изводи, препоръки и приноси на автора.

Препоръки и бележки към дисертационния труд:

- Има известна фрагментарност и разпокъсаност при структуриране на отделни моменти от дисертацията.
- На места в текста са включени последователно големи абзаци, представящи чужди схващания, без да е отразена гледната точка на докторанта.

Въпроси:

1. Какво би попречило на приложението на Кинетичният пакет от МАВС-2 за откриване и оценяване на деца, изпитващи двигателни проблеми?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Представеният дисертационен труд, разработен от докторант Екатерина Христос Кутра, отговаря на изискванията, които се предявяват към разработки за придобиването на образователната и научна степен „доктор”.

На основата на очертаните достойнства на труда, на демонстрираното умение за научно изследване и приносите на автора, давам положителна оценка и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Екатерина Кутра в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма „Специална педагогика“

29.06.2022 г.

Проф. д-р Пелагия Терзийска